

ઓહમ
શ્રી ક્ષત્રિત્વ ઉત્થાન લઘુ ગ્રંથ માળા
: માણુકો બીજો :

“મનુષ્યપણું”.

લેખક : દુદ્દલલજી પી. પીઠાવાળા.

પ્રકાશક : શ્રી શુદ્ધ સનાતન સાહિત્ય પ્રચારક સંઘ.

૬૦ નવી ચીકલવાડી નવી ચાલ,
૧ નાં ૬ સલેટર રોડ, મુંબઈ નાં. ૭

કીમ્મત બે આના

બધીક અપાઠ વદ ૮ સવંત ૧૯૮૭

બુધવાર તા. ૮-૭-૨૦

ગુજરાત ત્રિદાશીઠ ં ાલય

[ગુજરાતી કૉપીરાજિઃ વિભાગ]

અનુક્રમાંક ૧૫૮૩૮

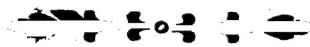
વર્ગીક

પુસ્તકનું નામ મઝુદ્દા ૫૭૩

વિષય ટ - : ૬

૧૫૮૩૮

ગ્રંથાલય
અમદાવાદ
ગુજરાતી ઓપરેટિંગ-સંગ્રહ
ઈશ્વર સ્તુતિ.

(ગઝલ)

જગનાશ	ફીલ	દુલારા	કૃપા	અ	માપ	તારી
ગાઇ	ન	શકે	કૃપા	અ	માપ	તારી
સુર્ય	અંદર	તારા,	જ્યોતિ	તેમાં	છે	તારી
અક્ષાંડે	પ્રકાશ	તારો,	કૃપા	અ	માપ	તારી
કુલ	ફળો	ને	સરખાં	જગત	હિતે	
કળા	છે	એ	કૃપા	અ	માપ	તારી
એકના	અનેક	થાયે,	કળો	ભુમિના	તળામાં	
જગનાં	પોષક	પિતા,	કૃપા	અ	માપ	તારી
જળ	વૃષ્ટિ	વાયુ,	એ	પણ	તહારી	દયાથી
આધાર	જીવનનો	સાચો,	કૃપા	અ	માપ	તારી
ધનનો	ભંડાર	તારો,	ખાલી	ન	કોથી	થાયે
દીધું	જનને	જગમાં,	કૃપા	અ	માપ	તારી
દુધ	તો	ભયું	ખાળ	જન્મ	પહેલાં	
વસુલ	ન	થાય	કૃપા	અ	માપ	તારી
રૂપિ	મુનીને	ચાનિ,	કૃપા	વિસ્તારી	થાક્યા	
દુલ્લભ	ન	થાય	કૃપા	અ	માપ	તારી

યુવકોને યુદ્ધનું જ્યુગલ.

(મેરે મવલા બુલાલો એ.....રાહ)

હો આલો યુવાનો, મેદામે પડો.
શુરા ક્ષત્રિય જાયા હવે, બહાર પડો.
દશા દેખી નીજ જ્ઞાતિની અંતર સદા જેનું બળે
સ્વચ્છાત કેરા કરણે, સંગ્રામમાં જુઝી મરે
એવા જ્ઞાતિ બક્ત હવે બહાર પડો...ઉ.

તને મન સમર્થે જ્ઞાતને, ના પ્રાણુની પરવા કરે
સનમાન જ્ઞાતનું રાખવા, જે યુદ્ધમાં લડી મરે
એવા ક્ષત્રિ જાયા ના, છુપાઈ રહો...ઉ.

જ્યુગલ મુણી રણ યુદ્ધનું, આલો યુદ્ધે મેદાનમાં
મોત મુઠીમાં ધરીને, શીશ લીયો ને હાથમાં
એવા રાજપુત રણધેલા બહાર પડો...ઉ,

સંતાન જે સિંહ તણા, ન ધાસ ચારે તે ચરે
રણ વિર રણ સંગ્રામમાં, ન મોતથી પાછળ ફરે
એવા નર વિરો હવે બહાર પડો...ઉ.

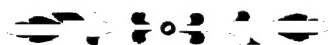
પુર્વજ તમારા બાપ દાદા એ હતા મહારથી
પૃથ્વી ધરણ ઉઠતી અરજીનનાં ટકારથી
એવા વિરોનાં સંતાનો તમે બહાર પડો...ઉ.

સિંહ તણા સંતાન શું શિખાળવા બની ગયાં ?
અપમાન થાય નિજ સંતાનું, કયર બની સહી રહ્યાં
એવી દીન દશા કુંમ સાંખી રહ્યા...ઉ.

મરવાનું બહેતર ધારજો, એ જુલમને અપમાનથી
ગઢિરવ તમારું રાખજો, સચવાય જો એ પ્રાણથી
હવે શુર વિરો હાં સહીદ બનેા....ઉ.

સનમાન ગુમાવી સંતાનું નિમાલ્ય થઇ જોસી રહ્યા
હરીબાધ ક્ષત્રિય સંતાન, આજે, બંધના વેડી રહ્યાં
હવે સુકિત માટે કુરબાન બનેા....ઉ.

સ્વનાર :—હરીશંકર મેયાવત પુનાઢ.

ભુમિકા

પરમ પિતા પરમાત્માની કૃપાથી સુકિત માર્ગ પછી આજે બીજો મણકો મનુષ્યપણા જ્ઞાતિ સેવાના કર કમળમાં મુકવા સામર્થ્યવાન થયો છું તે માટે તે કરણ્યસિંધુ પિતાનો ઉપકાર માનું છું.

મનુષ્ય અને મનુષ્યપણું, એ એ વસ્તુઓ એક બીજાથી પૃથક છે. મનુષ્યોની પ્રાપ્ત થઇ તે મનુષ્ય, અને મનન શક્તિ કેળવીને તેને આચારમાં મુકવી તેનું પરીણામ તે 'મનુષ્યપણું'.

મારા જેવા એક નહીં જેવા પ્રાણીના નિર્જીવ શબ્દોથી મનુષ્ય પણું ધડી શકાય તેમ નથી કારણકે એ કાર્ય તો હૃદય મથનનું છે જેનું હૃદય વિશુદ્ધ અને જ્ઞાસુ હોય તેજ હૃદયમાં ઠરી શકે છે.

‘મનુષ્યપણું’ માટે ત્રેવીસ લક્ષણો બતાવ્યાં છે એ મહા પુરૂષોની અમૃતમય દીવ્ય વાણીમાનો એ નીચોડ છે. મનુષ્ય પણાનાં અનેક લક્ષણો છે. અને તે લખતાં અંત મહોટ્ટુ થઇ જાય તો તે મારા જેવા નિર્બળ પ્રચારકને પાળવી શકે નહીં, છતાં પણ સંસ્કારી આત્મા માટે એ ત્રેવીસ લક્ષણો પણ ધણા છે. માટે એ લક્ષણો વાંચી પેતાના જીવનમાં ઉતારી મનુષ્ય ભવ સફળ કરવા જોઇએ.

સ્વામી શ્રી દયાનંદ સરસ્વતીનું ‘ગુરુકુળ’ અને જગ વિખ્યાત મહાત્મા ગાંધીજીની ‘વિદ્યાપીઠ’ અને કવીવર રવિદ્રનાથ ટાગોરનું ‘શાંતિ’ નિકેતન આજે એ મહા પુરૂષોના પુનીત કાર્યક્ષેત્રોમાં મનુષ્ય પણું ધડાય રહ્યું છે.

હું સાહિત્યકાર નથી પરંતુ જ્ઞાસુ છું. ગુજરાતનું સાહિત્ય આજે ધણું આગળ વધેલું છે જેને આજે હું સાહિત્ય મનાવું છું

તે તો ગુજરાતના ગામડાઓમાં વસનારી એક જડવાદનાં વાદળમાં ઘેરાયેલી એક ક્ષત્રિય જ્ઞાતિ માટે અનખેડ આરંભિક સાહિત્ય ક્ષેત્ર છે એ ક્ષેત્રને ખેડી પાક્કી પોષી ફળવાન બનાવવું એ સુચિત ચિંતક જ્ઞાતિ સેવકોનું કાર્ય છે. માટે એવા સહાયકોની ખાસ જરૂર છે. ઉત્તેજન અને સહાયતા વિનાં કાંઈ પણ સેવાનું કાર્ય થઈ શકતું નથી.

‘ક્ષત્રિય ઉત્થાન લઘુ ગ્રંથ માળા’ તરફથી વર્ષમાં ચાર લઘુ ગ્રંથો બહાર પડવાનું ધાર્યું છે, એનો આધાર ઉત્તેજન ઉપર છે આઠ આના અગાઉથી ભરી દેનારને ગ્રંથો પહોંચાડવામાં આવશે તેમજ છુટક નકલ બે આને વેચાતી મળશે યાતો તેટલી સ્ટાંપ પોસ્ટ કરવેથી પણ મોકલવામાં આવશે.

આવો કટોકટીનાં સમયમાં જે ભાઈઓ મારા સાહસમાં સહાયતા આપી છે, અને આપી રહેલા છે. તેઓનો હું ઉપકાર માનું છું, તેમજ શ્રીયુત લલ્લુભાઈ કેશવજી ધોર તરફથી મહેને અણધારી રહાયતા મળતી રહી છે, તે ભાઈનો હું રણી છું. તેમજ જીવણભાઈ સી. પરમાર, લાલજીભાઈ, સી. પરમારનો ઉપકાર પણ મારાથી જુલો શકાય નહીં તેમજ ગોપાળ કૃષ્ણ પડધીઆ તેમજ કુવરસિંહ જ્યોતિષ સિંહ રાઠોડ પણ સાહિત્ય પ્રચારને વેગ આપી રહ્યા છે, તે ભાઈઓનો પણ હું ઉપકાર માનું છું તેમજ ખુસાલભાઈ રતનજી નાગધરાનો આભાર પણ હું કેમ જુલો શકું ?

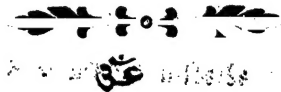
‘યુવકોને યુધ્ધનું’ બુગલ’ નામની ગઝલ, ભાઈ હરીશંકર મેઘાવત જેવા ઉદારતા લેખકોને ઉત્તેજનારો સ્થાન આપવામાં આવ્યું છે. તેનું અનુકરણ આપણા દરેક ઉત્સાહી યુવકો કરે એવી વીન’તી છે.

અંતીમ મારી પ્રાથના છે કે તન, મન, યા ધનથી યથા શક્તિ સહાયતા આપી સાહિત્ય પ્રચારના કાર્યને સંગીત બનાવવા પોતાનો ફાળો આપવા અપાવસ બહાર પડે કે જેના પરીણામે સમાજને જાગૃત કરી શકાય. તેના યોગે સમાજનું સંગઠન કરી શકાય અને પ્રજાનો અવાજ જગતને પહોંચાડી શકાય.

શ્રી આપનો કૃપાપાત્ર

દીવાનો મુસાફર-દુક્કલજી પી. પીઠાવાળા.

શ્રી ક્ષત્રિત્વ ઉત્થાન ક્ષત્રુમંથમાળા કાર્યાલય
નવી ચીકલવાડી નવી ચાલ રૂમ નં. ૬
સલેટર રોડ મુંબઈ નાં. ૭ તા. ૮-૭-૩૧

મનુષ્ય તેમજ પશુઓમાં ખાવું, પીવું, બધ મધ્યુન, તેમજ બચ્ચા પેદા કરવા એતો બધું સરખું છે. પરંતુ સાડ નરસુ સમજવાની બુદ્ધિ જનાવરોમાં નથી.

કોઈ રાજા મહારાજા કે કોઈ મહેંટા અધીકારી બલે હોય, તેની દરકર ક્યાં વિનાં પશુઓ તેઓની દેખતાં ન કરવાનું કરી શકે છે, તેઓને માટે ન તો કોઈ કાયદા ઘડી શકે ન તો તેને કોઈ શિક્ષા કરી શકે. કારણ કે તેઓનો પશુ સ્વભાવ છે.

વ.ઘ, સિંહ, આદી હિંસક પ્રાણીઓ બકરાં ઢોર તેમજ માણુ-સોને ફાડી ખાય છે. તેમજ સાંપ વીધુ આદી જનાવરો માણુસોને તેમજ બીજા પ્રાણીઓને ડંસ દઈ પીડા કરે છે. તેમજ પ્રસૂએ મારી

પણ નાંખે છે. છતાં તેઓને પાપ લાગતું નથી તેમજ તેઓને કાષ્ટ સજા પણ કરી શકતું નથી કારણ કે તેઓ જ્ઞાન સુખ્ય જનાવરો છે.

એક પાડો બીજા પાડાને દેખી બરાડા પાડે છે, એક સાંઠ બીજા સાંઠની સામે આવતાં તરાડ પાડે છે. એક કુતરો બીજા કુતરા ને જોતાં પોતાના બાલ ઉભા કરી ધુરકા ધુરકા કરે છે. એક કંઠકા રોટલા માટે લડી મરે છે. ગધે બાદી પક્ષીઓ એક માસનાં ટુકડા માટે લડા લડી કરી નહીં જેવા ખાધ માટે આપસમાં પોતાની જ નાતીનું લોહી રેડે છે. કારણ કે એ તેઓનો નાતી સ્વભાવ છે.

કુતરા બીલાડાં તેમજ ઢોર વિગેરે પશુઓનાં બચ્ચાંઓને ગમે તેવાં પાણીમાં ફેંકી દેવામાં આવે તો પણ તેઓ પાણીમાંથી તરીને પોતાની મેજેજ બહાર નીકળી શકે છે, તેમજ તેઓ ચરી પણ શકે છે. પોતાને ખાવા જેવી ચીજ યોગ્ય છે, કે અયોગ્ય છે. તેની પરીક્ષા પશુઓ આંખથી નહીં પણ નાકથી કરી શકે છે. નાકથી સુધી જાણી પક્ષીજ તેઓ કાષ્ટ પણ ચીજને ઓળખી શકે છે.

પશુ યોનીસ્તી રચના જ પરમોદમાએ એવા પ્રકારની રચી છે.

બ્યારે મનુષ્ય યોનીમાં તેથી જુદા પ્રકારનું જોવામાં આવે છે. માતાનાં ગર્ભમાંથી બાળકનો જન્મ થાય તેજ પહેલાં બાળકના મુખમાં આંગળી ધરવી પડે છે, કારણ કે તેવું કરવાથી બાળક ધાવણ ધાવણે શીખે. પાણીમાં તરવાનું, ખાવાનું, બહુતર વિગેરે સંસારની તમામ વસ્તુઓનું જ્ઞાન શીખવું પડે છે. નહીં તો માનવ પ્રાણી અજ્ઞાન રહી જાય છે. મનુષ્ય પ્રાણી જ્ઞાનનો અધિકારી છે માટે જાણી શકે તેટલું જ્ઞાન મહણ કરવું જોઈએ તેમ નહીં કરવાથી મનુષ્ય પ્રાણી પાપી હોય છે.

સરકારનાં કાયદા પ્રમાણે ચાલવાથી સરકાર કંઈ ધનામ આપતી નથી પરંતુ કાયદા વિરુદ્ધ ચાલનારને સજા થાય છે, “હું કાયદો નહીં જાણતો હોવાથી એવું થઈ ગયું” આ બચાવ કદાપી ટકી શકતો નથી” ઇશ્વરના દરબારમાં પણ એ બચાવ બચાવી શકતો નથી. માટે ઇશ્વરનાં કાયદા તેમજ સંસારની સરકારના કાયદા વિગેરે જાણવાનું જ્ઞાન શીખી લેવું જોઈએ.

પશુઓ માટે તેમાંનું કશું પણ શીખવા પાછું રહેતું નથી કારણ કે પશુ યોની તે ભોગ યોની છે. એટલે કે કરેલા કર્મનું ફળ ભોગ વવા માટે તેઓ પશુ યોનીને પામ્યા છે, નીતિ, અનીતિ, પાપ પુન્ય એ જાણવાની કે સમજવાની તેઓમાં જ્ઞાન શક્તિ નથી.

પ્રાણી માત્રને એકંદર રીતે ચોર્યાસી લક્ષ જન્મ ગણવામાં આવે છે. તે સર્વમાં મનુષ્ય પ્રાણી શ્રેષ્ઠ મનાય છે. કારણ કે સત્ય બુદ્ધિ, વાચા અને વિચાર શક્તિ એ મનુષ્ય પ્રાણી માજ વિદ્યમાન હોય છે. મનુષ્યોમાં રહેલી મનન શક્તિ ઉપરથીજ મનુષ્યોને માનસ, મનુષ્ય-નામ આપવામાં આવ્યું છે !

માનવ પ્રાણી આ જગતમાં દુઃખને માટે નહીં પરંતુ સુખને માટે સરજ્યા છે અને તેઓ પોતાના માની લીધેલા સુખની આશા એજ જીવે છે તે સુખની પાછળ પોતાનું આખ્યુ જીવન ખર્ચી નાખે, છતાં પણ જગત ભરમાં આજે દુઃખ દુઃખ અને દુઃખજ જોવામાં આવે.

જગતના પિતા પરમાત્મા દયાના સાગર છે પ્રાણી માત્રના જીવન સુખના સંપુર્ણ સાધનો આ જગતમાં પોતાની શક્તિથી નીચમીત તણ્યાર અને તઈયારજ રાખે છે ! જેવાં કે સૂર્ય, ચંદ્ર વાયુ જળ વ્રષ્ટિ, ધન ધાન્ય ફુલ ફળ, આદી સર્વ વસ્તુઓ

પુરી પાડે છે, કારણ કે પ્રાણી માત્ર પર પરમાત્માની સમાન દ્રષ્ટિ છે તે દેરકને સુખીજ નેવા હૃદયે છે.

ખીજી તરફ મનુષ્યો પશુ પોતાને કાંઈ પણ જાતની પીડા ન થાય રોગ વીજેરથી રક્ષણ થાય તે માટે ડોક્ટરો, દવાખાનાઓ તેમજ હોસ્પીટલો દીવસોના દીવસ વધારતા ગયા પરંતુ રોગ અને દહીં તેથી ચાર ગણ વધતાં ગયા છે.

ચોર લુચ્યા ગુંડાઓને ઓછા કરવા માટે પોલીસો કારટો તેમજ બેરીસ્ટર આદીને વધાર્યા છતાં પણ ચોર બદમાશોની સંખ્યા ઓછી થવા કરતાં બમણી વધતી ગઈ છે.

ગ્રાહોની શાન્તી માટે બ્રાહ્મણો ધણાએ જપ જપ કરે, ગલીએ ગલીએ અને ઘરે ઘરે સત્ય નારાયણની કથાઓ કરે દેવ મંદી રો નવાં નવાં ધણાએ બંધાયા સન્યાસી સાધુ ખાત્રાઓની સંખ્યા લાખોની વધી, દોશ ધાગા તાવીજો વાળાઓ ધણાએ પાક્યા, એ બધાના પ્રમાણો આપણે જગ જાહેર જોઈ રહ્યા છે.

જતાં પણ આજે જગત બરમાં લાચારી, બેકારી, ગરીબી, નિર્ધનતા, મુખર્તા અમણતા અર્થાત દુઃખ અને અશાન્તી વધી છે એ બધાનું મુળ કારણ શું ?

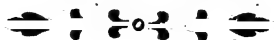
એ બધાનું મુળ કારણ મનુષ્યોએ મનુષ્યત્વને ખંખેરી નાખ્યું, અર્થાત માનવ પણાને વેડેરી નાખ્યું. મનુષ્ય પ્રાણીને પુન્ય સંચયના પરીણામેજ મનુષ્ય થોની પ્રાપ્ત થએલી છે એટલાજ માટે કહે છે કે મનુષ્ય અવતાર મોઘો છે દુર્લભ છે મનુષ્ય હૃદયે તો મોક્ષનેા અધી કારી બની શકે પ્રયત્ન કરે તો માણસ દેવ બની શકે છે માટે પુન્ય મોજે મળેલા આ મનુષ્ય અવતારને એળે ન ગુમાવેા જોઈએ.

માણસ તરીકે હું કાણુ ? અને ક્યાંથી આવ્યો ? મહેને મનુષ્ય અવતાર શા માટે પ્રાપ્ત થયો ? હું જે કંઈ કરી રહ્યો છું તે યોગ્ય છે કે અયોગ્ય ? આ જગતમાં માણસ તરીકે મારી શું ફરજ છે ? મારે માથે કેટલી જવાબદારીઓ છે ? આ મનુષ્ય અવતારનાં અંત પછી મારે ક્યાં જવું છે ? એ વિષે શાન્ત ચિતે વિચાર કરી લેવો તે મનુષ્યને ઉચિત છે.

મનુષ્ય જીવનનો મુખ્ય ઉદ્દેશ કંઈને કંઈ હોવો જોઈએ, એને જ્ઞાન પુર્વક તપાસી લેવું જોઈએ. યાતો દ્રાષ્ટ વિદ્યવાન કર્મચારી પાસેથી જાણી લઈ મનુષ્ય જીવનનાં ઉદ્દેશને સફળ કરવો જોઈએ.

બાઇચોમાં, આડોશી પાડોસીમાં કે પછી માણસ માણસોમાં એક ચાસ જેટલી જમીનને માટે કે પછી નહીં જેવી બ.બંનેને લઈને, માંહેા માંહે લડાયો જગાડવી એક બીજાનો ટોંટો પીસી લોહી રેડવું, તેઓમાં તેમજ ઉપર જણાવેલા જનાવરોમાં શા ફેર ?

મનુષ્યોમાં બુદ્ધિ તેમજ સમજ શક્તિ છે તેનો ઉપયોગ કરવો જોઈએ. બાઇ બાઇઓ યાને મનુષ્ય મનુષ્ય એક બીજાના દુશ્મન કદાપી બનવું ન જોયે તથાપી એવો પ્રસંગ ઉપસ્થિત થયો તો શાન્ત ચિતે તેનો ‘પંચકેસ કરી ન્યાય મેળવી લેવો’ ઉચિત છે. પરંતુ એ આપસના ઝઘડાના વરઘોડાને ન્યાયની એદાલતે લઈ જવો નહીં કારણ કે કોરટમાં તો ખુતી તેમજ ચોર પણ પોતાનો બચાવ કરવા બેરીસ્ટર કે વકીલો રોકી શકે છે એથી પોતાના પછસા પારકા ખીસામાં જાય છે. અને ન્યાય દેવી કોને વરે તે સમજવું મુશ્કેલ છે. ત્યારે પંચ કેસથી પોતાની બુદ્ધિ તેમજ આપસમાં બધું ભાવ કેળવાય છે.

મનુષ્ય તરંગ.

મનુષ્ય પ્રાણી પોતાની કાલ્પનીક વિચાર શ્રદ્ધિમાં તરંગોની પાંખે આકાશમાં ઉડે છે, અને પડે છે. કટલાએક મહેલો ચણે છે. અને તોડી પણ પાડે છે કંઈને કંઈ તે એવા કાર્યમાં ગુથાયેલો જોવામાં આવે છે કે તેને ધડી ભરની કુરસદ નથી.

પોતાના દેશતું કે પોતાની જ્ઞાતિતું ભાવિ ધડવાની અર્થાત જન સુધારાના વિષયોની આપ લે કરવા જઈએ ત્યારે તેઓ કહે છે કે હાલમાં અમને કુરસદ નથી, મહેને આજે ખીલકુલ 'કુરસદ નથી.

દીલ્લીપતી સમ્રાટ પૃથ્વીરાજ ચોહાણને યંદ પારોટે દુરમનો ચઢી આવ્યાના સમાચાર ઘણીએ વાર કહયા હતા પરંતુ પૃથ્વીરાજ ચોહાણે તેનો જવાબ કુરસદ નથી, કુરસદ નથી. એવું કહી જે ગંભીર ભુલ કરી હતી, તેનાં પરિણામે યથો સુધી હિંદુઓનાં ગળાં વિધર્મીઓની તક્તવારથી રેહસાયાં, અને હિંદુ રાજ્ય નો હિંદમાંથી અસ્ત થયો.

કુરસદ નથી. કુરસદ નથી, આ જવાબ આ દેશ માટે, આ સમાજ માટે, તેમજ આ મનુષ્ય અવતાર માટે અમંગળકારી તેમજ ધાતક છે. એ જવાબને દેશવટો આપી દેવોન્નૈષ્ઠએ નહી તો દુકનાવી દેવો નૈષ્ઠએ.

કંઈ કાળા ધોળા કરી પોતાનો સ્વાર્થ સાધવાને પ્રયત્નો કરવા માટે, અર્થ વિનાનાં ગામ ગપાટા મારવા, તેમજ લુચ્ચા, ઠગબાજ, નિર્લેજ, ભીખારી એવા ગાંડા અને અક્ષહિણુ માણસોની પાછળ પડી તેની નીચ, ગલીચ, ગાળો ખાવાની, તેમજ આંક ફરક નાં નંબરની યાદી કાઢવાની અને રેસનાં પંચાગમાંથી ધોડાઓ,

વીન, પલેસ શોધવાની, જુંગલ રમવાની, લાઇટ સીટી જોવાની કુરસદ સાથે પૈસા પણ મળી શકે છે. પરંતુ આત્મ ઉદ્ધાર, કે સમાજ સુધારા અથવા તો ઇશ્વર ઉપાસના માટે કુરસદ મળતી નથી તેમજ તેને અંગે જોઇતી સહાયતા માટે પૈસા પણ મળતા નથી એનાથી મનુષ્ય જીવનની બીજી અધોગતી કંઈ હોંઠી શકે ?

આત્મ ઉદ્ધાર જેવા કલ્યાણકારી કામ માટે મનુષ્ય પ્રાણી પોતાનો થોડો પણ વખત બચાવી શકે નથી, પરંતુ જે પગે જે ધડીએ પરમાત્માનો વોરંટ આવીને ઉભો રહેશે તે ક્ષણે ગમે તેવાં કામોને તણ દઇ તે વોરંટ સાથે જવુંજ પડશે, તે વોરંટથી રાજ્ય મહારાજ કે કોઇ ચક્રવર્તી શસ્ત્ર બળે, કે સત્તા બળે, યા તો સધળ્ય બળે બચી શકે નથી, તેમ જ કોઇ બચી શકનાર પણ નથી.

તે ધડીએ જન્મ ભર કરેલાં કર્મોના યાદ આવશે. મનુષ્ય અવતાર નકામો વેડી માર્યો તે માટે હાય પોકારશે, અફસોસ કરશે, છતાં, તે વખતે કંઈ પણ ઉપાય મેળી શકશે નહીં. અને ફરીથી જન્મ મરણની ઉપાધીમાં અનેક દુઃખ ભોગવતાં બટકું પડશે.

માટે હે મનુષ્ય પ્રાણી આ-મજેલા માનવ અવતારને નીષ્કળ ના શુભાવ જે સમય છે તેનો સદ્ઉપયોગ કરી મનુષ્ય અવતાર સફળ બનાવવા નીચે લખેલા મનુષ્ય પણાના લક્ષણો વાંચી મનન કરી રચનાત્મક રીતે પોતાના જીવનમાં અને ઉતારો ચઢતન્ય વાન બનો.

મનુષ્યપણાનાં લક્ષણો.

૧ સ્નાન, સંધ્યા, યજ્ઞ, અદિ, નિત્ય કર્મ કરવા.
૨ વિચાર વિચાર, આચાર, વહેવાર, શુદ્ધ અને પવિત્ર રાખવો.

૩ સંયમ, નિયમ, અને બ્રહ્મધર્મનું વ્રત લેવું.

૪ ઋષિશ્રી, દેવશ્રી, પિતૃશ્રી મુક્ત થવું, ઋષિઓનું જે જ્ઞાન પ્રાપ્ત થયું હોય તેનો મન વચન અને કર્મથી પ્રચાર કરવો.

દેવશ્રી—અન્ન, કુલ, કુળ, જળ, વાયુનો પ્રાણી માત્ર જીવે ત્યાં સુધી આહાર ઉપભોગ કરે છે, તેનું મળ, મુત્ર લાળ આદિ ગંદકી કરી અશુદ્ધ અને અપવિત્ર કરે છે, માટે એ પ્રાણી માત્રને ઉપકારી દેવોને યજ્ઞ યાદી અનન્ય ભાવે સંતોષવા.

ખીજાં અર્થમાં વિધવાનોને પણ દેવ કહ્યા છે. માટે જે વિધવાનોના ઉપદેશથી યાતો ચારીત્રથી જન સમાજનું આત્મ કલ્યાણ સંભવતું હોય, તેવા વિધવાનોને પણ સેવા આદીથી સંતોષવા.

૫ પિતૃશ્રી—માતા પિનાએ અનેક સંકટો વેઠી બાળકોને યોગ્ય વય સુધી લાલન પાલન કરી ઉછેરી કુળની વૃદ્ધી કરી તેજ પ્રમાણે સંતાનો તપતી કરવી.

પરંતુ બળ હીન અમણ, વિર્યહીન, માય કાગલાં, એવા સંતાનો નજ પેદા કરવા પરંતુ કુટુંબને દેશ દિતકારી એવા જ્ઞાની તેમજ બળવાન બાળકો પેદા કરવા.

૬. ‘જીવવા માટે જ ખાવું’

દીવસ અને રાત્ર ખા, ખા તો માત્ર પશુઓ જ ખાધા કરે છે. ધરાયાં હોય છતાં ખાયા કરે છે. કારણ કે તેઓ પશુ છે.

માટે માણસોએ તો મનુષ્ય તરીકે નિયમ મુજબ માત્ર હવ-
વાને માટેજ આવું જોઈએ.

૭ વિદ્યાધન

પોતાને પ્રાપ્ત થયેલી વિદ્યા તેમજ જ્ઞાન યાને હુત્તર કળાને
પોતાના મસ્તિષ્કમાંજ સડી જવા ન દેવી પરંતુ તે વિદ્યા જ્ઞાન પ્રાણી
માત્રનાં કલ્યાણ મર્ગે અરચવું કારણ કે તે ઇશ્વરનો અંગનો છે.

૮ ‘બાળકોને માટે’

મનુષ્ય પ્રાણીને પ્રાપ્ત થયેલું ‘અજ્ઞ’ કમજોરો પર જુલમ
કરવા કે તેમની ઉપર સત્તા ખેસાડવા માટે નહીં પરંતુ એક નારી
જાતીનું તેમજ નિર્બળેનું રક્ષણ કરવા માટે છે.

પોતાને પ્રાપ્ત થયેલા અજ્ઞતા મદમાં બાન જુએલા માનવીનું
બાન ઠેકાણે લાવી જન કલ્યાણ અર્થાત દેશ કલ્યાણમાંજ પોતાના
અંગનો ઉપયોગ કરવો, કારણ કે અજ્ઞ એ પણ કુદરતનોજ ભંડાર છે,

૯ ‘માતા પિતા તેમજ જ્ઞાનીઓની સેવા કરવી’

માતા પિતા તેમજ આચાર્ય, ગુરુ, બ્રાહ્મણ તેમજ વયોવૃદ્ધ
વડીલોનું માન જાળવી તેઓની પ્રીતિ પુર્વક સેવા કરી તેઓનાં
આશીર્વાદ ઉતારવા.

પરંતુ જુલમનું ન જોઇએ કે માતા પિતા સિવાયનાં બીજાઓ
સર્વ કર્મચારી હોવા જોઈએ.

જડ ભરતના ધાર્મિક-માર્મિક વચનો સાંભળી રહુગણ રાગ
પાલખીમાંથી નીચે ઉતરી પગે લાગ્યા હતા, કપીલ મુનીનો ઉપદેશ
સાંભળી તેની માતા દેવહુતી પોતાનું માતાપણું વીસરી જઈ શિષ્યા
બની હતી; શ્રી કૃષ્ણના ધાર્મિક-માર્મિક વચન સાંભળી રણધીર

અરજીન બાંધપણું બનેવીપણું વિસરી જઈ ઓલ્યો હતો કે હું આપનો શિષ્ય છું. હું આપને શરણે આવ્યો છું. મહત્તે ઉપદેશ આપો.

એવા જ્ઞાનીઓની એવા ગુરુઓની યોગ્ય સેવા કરી તેઓનો સમાગમ કરવો તેઓની પ્રીતી મેળવવી પરંતુ કોઈપણ મનુષ્ય પ્રાણીનું અપમાન તો ન જ કરવું.

૧૦. 'સુપાત્રે દાન દેવું'.

પોતાની કમાઈનો દસમો ભાગ પરમર્થી, ધાર્મિક અને જન હિત કરી કાર્યમાં દાન કરવું કારણ જન સેવા તે ઇશ્વર સેવા છે, એજ સુપાત્ર દાન આપવાને યોગ્ય છે.

૧૧. 'સ્વ હક્ક'

કોઈ પણ ભોગે પોતાનો હક્ક જતો કરવો નહીં તેમજ પારકાનાં હક્ક પર મન, વચન કે કર્મથી પણ તગપ મારવી નહીં.

૧૨. 'કુળ મર્યાદા'

પોતાનાં કુળની મર્યાદામાં પોતે રહેવું અને પાડોશીને પણ તેવું શીખાડવું.

૧૩. 'સંકટોનું મૂળ કાઢવું'

સંસારમાં માની લીધેલાં વહેવારીક કાર્યોનાં અંગે જ્યારે જ્યારે સંકટ મળે કે, આફતો તેમજ સંકટો ઉતરે, તે સંકટોનું મૂળ કારણ બુદ્ધિથી તેમજ જ્ઞાનથી સંશોધન કરી તે કારણનાં મુળનો નાસ કરવો.

૧૪. 'જુલમ સહેવો તે પાપ છે'

જુલમ અને અત્યાચારો સહન કરનારાં હોય ત્યાંજ જુલમીઓ પાકે

છે. જીલ્લમ, અત્યાચાર, અને અન્યાય શહન કરવો એ મનુષ્ય જીવન નો ઉદ્દેશ નથી, પણ પાપ છે. તેમજ કોઈપર તેવો અન્યાય કરવો તેમ પણ નથી. પરંતુ જ્ઞાનથી ન્યાયની મર્યાદામાં રહીને જીવન વિતાડવું.

૧૫. 'કરજદારી-એ મહા પાપ છે'

અમણ્યતા, નિર્મળતા, ગરીબી, અને કરજદારી એ મનુષ્ય પ્રાણીને માથે મહા પાપ છે

એ મહા પાપનું પ્રાયશ્ચીત કરીને મનુષ્યોએ મુક્ત થવું જોઈએ

૧૬. 'ન્યાય મનુષ્યોને માટે છે'

કાનો લેવો કે વેર વાળવાની ધુરકા ધુરકી કરવી એમાં પશુપણું છે, ન્યાય એ પશુઓ માટે નથી પરંતુ માનવીઓ માટે છે.

માટે એવા પ્રસંગોમાં યોગ્ય ન્યાય કરાવી લેવો અને બધું બાવથી પ્રેરવું.

૧૭. 'પારકી મીલકત પર-ખીજનો હક નથી.' પર ધન, પરનારી, પર ધાન્ય, યાને પારકી કોઈ પણ વસ્તુને પોતાની કરી લેવા માટેનો મનમાં વીચાર સરખોએ કરવો નહી, કારણ કે તે પારકી મીલકત છે, તેના પર આપણા સત્તા નથી હકક નથી તે આપણા માટે સૂચયેલ નથી.

ભગવાન શ્રી રામચંદ્રજી વનવાસ જાય છે ત્યારે પ્રજાગણ, મંત્રીવર્ગ, રૂપિગણ, પણ સમજાવીને બરતો કહે છે કે હે બરત આ અયોધ્યાની રાજ્ય લગામ હમે તમારા હાથમાં સોંપીએ છીએ તે સ્વીકારો

જવબમાં બરતજી કહે છે કે રાજ્યનો હકદાર તો શ્રી રામ ચંદ્રજી છે, એની ઉપર મારો કશોએ હકક નથી. હું તો માત્ર એક

સેવક છું કહી રામદ્રંભ પાછા આવે ત્યાં સુધી અયોધ્યાની બહાર રહી માત્ર ચોકી કરે છે.

૧૮. 'દોરા નશીબનો નથી પણ માણસનો છે.
નશીબનો દોશ કદીને કોઈએ પણ બેસી રહ્યું ન બેઠ્યું જાત મહે
નત, ઉધ્ધમ, યાને પુરુષાંથ કરીને નશીબની મેખને ટાળવી.

જુગાર, સટ્ટો, રેસ, એ બધું પારકું ધન માની તેની ઇચ્છા ન કરવી, પ્રમાણીક પણાની કમાયથીજ પોતાની આ જીવીકા ચલાવવા માંજ સંતોષ માનવો.

૧૯ 'બવિશ્ય દી'પણમાં નથી પણ હાથમાં છે.'

મનુશ્યનું બવિશ્ય દી'પણમાં કે પંચાંગોમાં નથી પરંતુ માણસોના હાથમાં છે કારણ કે જ્યોતિષો પણ હાથ જોયા પછીજ કહે છે કે અમુક થશે ને અમુક ન થશે.

કારણ કે હાથ મહેનતજ માણસોનું બાવી ધડી શકે છે. વધતર કરનાર પોતાનું બવિશ્ય ઉજવણ કરી શકે છે.

૨૦ 'જ્યોતિષ તેજ સાડેસાતી છે'

જેશ જેનાર જેથી તે શની અને દી'પણ તે નવ ગ્રહનું ધર છે. જે પુછવાં જાય તેનેજ તે વગગી પડે છે.

માટે જ્યોતિષને પુછવા ન જશે તે પનોતીથી યાને સાડેસાતીથી તેમજ ગ્રાહોથી ખચી જશે,

ઇશ્વર પર ત્રિશ્વાસ મુકી સ્વાશ્રી બનો તેમાંજ નવ ગ્રાહની શાન્તિ છે.

૨૧ 'તાવીજ—અને દોરા ધગા'

દોરા ધગાથી કે તાવીજથી નોકરી ધંધો સાપડતો નથી. પરંતુ લાયકાત, પ્રમાણીકતા, અને મીઠી માયાળુ બોલી એવા સદ્ગુણો કેળવી ધ્રુવર ધર્યાને આધીન એજ નોકરી ધંધાની તાવીજ છે.

૨૨ 'ગાડરીઆ પ્રવાહમાં ન દોરાવુ,

મ્હોટી, મ્હોટી વાતો સાંભળીને લાલચો તેમજ આશાનાં આવેશમાં કાંઈના કહયાથી ગાડરીયા પ્રવાહમાં ધસડાય જવું ન જોઈએ.

દરેક કાર્યના આરંભમાં ધ્રુવરની આપેલી સદ્બુદ્ધિનો ઉપયોગ કરી તપાસી જોવું જોયે કે તે કાર્ય માણસ જાતને લાભ કર્તા છે કે હાની કર્તા છે ? એટલે કે મનુશ્ય પ્રાણીમાં સ્વતંત્ર બુદ્ધિ વિચાર હોવા જોઈએ પરંતુ તે તર્કની એરણુ પર ધડાયેલ હોવા જોઈએ.

૨૩ 'મોક્ષની ધર્યાએ જીવવું'

મનુશ્ય પ્રાણીને ઉચીત છે કે તે પોતાની સમાજક આર્થિક નૈમિત્તિક, અને ધાર્મિક ઉત્તતિ માટે વેગવાન બની જાયત રહે તેમજ ધ્રુવર પ્રાપ્તિ યાને મુકિતની ધર્યા કરતા જીવ.

ઉપર જણાવેલા મનુષ્યપણાનાં ત્રેવીસ લક્ષણો જ્ઞાન દ્રષ્ટિએ જોતાં મનુષ્યપણા માટે યોગ્ય છે. કારણ કે મનુષ્ય એ મનન શીલ પ્રાણી છે, મનન કરનાર માનવો માટે તે પુસ્તાં છે. પરંતુ મનન નહિ કરનાર એવા દોરાની દ્રષ્ટિએ જોનાર માનવ માટે તે સદા સર્વદા અપુર્ણ રહેશે.

મહાત્મા તુલશીદાસજી પુર્વ આશ્રમમાં સ્ત્રી લંપટ કામી પુરુષ હતા એક પ્રસંગે રાત્રીનો વિદ્યોગ થયો, તે તેમનાંથી સહન થઈ શક્યો નહી, મધ્ય રાત્રીએ બચંકર જંગલના માર્ગે પોતાની ધર્મ યતિને માટે નીકળ્યા.

જારી વાટે લટકતા સાંપને દોરડું જાણી પકડીને ધર પર ચઢ્યા બાથે પુછ્યું અવી બીહામણી રત્ને આપ ક્યાંથી આવ્યા ? ભયંકર સાંપને જોઈ ધર્મપતિ અકળાયા ધભગયા ને કહ્યું.

મારા મળ મુત્રથી ભરેલા આ ગંદા શરીર ઉપરની આ દેખાતી સુંદર ચામડી પર આપ મોહાંધ બનીને જે પ્રેમ રાખો છો એ નિર્થક છે. મનુષ્ય ભવ બગાડનારો છે. મારે એ શરીર નો ધડનાર પરમાત્મા પર એટલીજ પ્રીતી જોડી દીઓ કે તેનાથી આપનાં આત્માનું કલ્યાણ થશે.

આટલાં જ સુવચનો સાંભળતાં તુલસીદાસજીની મનન શક્તિ તુલસીદાસને માણસમાંથી દેવ બનાવે છે તેનું પ્રમાણ તુલસીદાસ રામાયણ છે.

હજારો માનવીઓનાં લોહી પીનાર વાગેડાં, કાળા એક ભયંકર ખુની ચોર છતાં નારદજીનાં થોડા જ ઉપદેશથી વાલ્મીકી મુની થયા ! તેનું પ્રમાણ પણ વાલ્મીકી નારાયણ છે.

હજારો માણસોને લુટી લઈ ઘાણીમાં પીલીને લોહીની નીખ ચલાવનાર પોતાના બાઈ ભોજનના માથા કાપી ઝાડે લટકાવનાર ખુની જોસણ સતી તારવના સહેજ સમાગમથી ધ્રુવરનો સાચો ભક્ત થયો અને જગનમાં અમર થયો !

વાંચનાર ઉપરના દ્રષ્ટાંતથી સમજી શકશે કે ઘડી બે ઘડીનાં સંત સમાગમથી મનુષ્ય પણ યાને દેવ પણ પ્રાપ્ત થઈ શકે છે. પરંતુ તેવી મનન શક્તિને સ્થાન હોવું જોઈએ.

દાન દાતાઓ.

	૩. આ. પા.
૧ શ્રીયુત બલ્લુભાઈ માનજી કરાંચી	૫—૦—૦
૨ „ લલ્લુભાઈ કેશવજી ઠાકોર	૫—૦—૦
૩ „ ખુસાલભાઈ રતનજી નાગધરા	૫—૦—૦
૪ „ મહાધુભાઈ નારાયણ અષ્ટગામ	૫—૦—૦
૫ „ મીઠાભાઈ લાલજી સરાવ	૫—૦—૦
૬ „ ભીખાભાઈ કાનજી કુંગરી	૫—૦—૦
૭ „ ભુલ્લભાઈ રણજીડ અગ્રામાકર	૫—૦—૦

યથા શક્તિ દાનદાતા.

	૩. આ. પા.
૧ ખેયરભાઈ પ્રેમજી ઉગત	૩—૦—૦
૨ શ્રી કરકસર ફાંડનાં સભાસદો તરફથી	૨—૪—૦
૩ સુખાભાઈ રવજી ઝોરગામ	૨—૦—૦
૪ સહિં ભાણીયાઈ મનજીહરી વસરકર	૧—૫—૩
૫ સહિં પ્રેમીયાજી માધુનારયણ અષ્ટગામ	૧—૫—૦
૬ કુવરજી ડાહ્યાભાઈ ધારાગરી	૧—૪—૦
૭ સહિં રેવુયાઈ છત્રસિંહ લાલજી છાપેકર	૧—૪—૦
૮ ભગવાન વસન સરવડા	૧—૪—
૯ સહિં ભીખીયાઈ સુખા રવજી ઝોરગામ	૧—૦—
૧૦ નગીનદાસ પી. ચઉલાણુ	૧—૦—
૧૧ ગોપાળ કૃષ્ણ પડધીઆ	૧—૧—
૧૨ કુવરસિંહ જયસિંહ રાઠોડ	૧—૪—
૧૩ ડાહ્યાભાઈ ભીખા નવસારી.	૧—૧—
૧૪ વાલજી મુળજી વીઆર	૧—૦—
૧૫ રણજીડ પ્રેમા નેતરજંગ	૦—૮—

વીસ ગ્રાહક કરી આપનારા સહાયકો.

- ૧ શ્રીયુત હરીશંકર મેયાવત પુનાટ
- ૨ „ જનતાહિત રક્ષક યુવક સંઘ
- ૩ „ લલ્લુભાઈ કેશવજી ઠાકોર

આ ચોપડી ઇસ્લામપુરામાં આવેલા ઇસ્લામ પ્રીન્સિપલ પ્રેસમાં
મુન્શી ફતેહુલ્લાહ અહમદખાને છાપી છે.
